

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru[gazeta_zaman](https://www.instagram.com/gazeta_zaman)КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**КЕНГЕШ**

Жамауат транспортну айнытыуу бир проекти къураллыкды

КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Россей Федерацияны Къырал Советини Транспорт жаны бла комиссиясыны жыйылыуу кезиунде бардырылган семинар-кенгешге видеобайламлыкла амал бла къа-

седателини орунбасары **Марат Хуснуллин** селешгенди.

Россейни Президенти В.В. Путин Къырал Советни Президиумуну былытыр 19 октябрьде этген жыйылыуундан сора берген буйрукларына кере

Андан сора да, транспорт инфраструктураны шахарланы бла элени генеральный планлары бла бирге жарашдырырга, социал объектлени бла жашау журтланы орналыуларын эсге алырга кереклисини юсюнден да айтылганды. Халкыны транспорт бла жалчытыуу шендюгю амалларына орта эмда бийик класслы автобусланы хайырланыу тап келишгени да белгиленгенди.

Къабарты-Малкъарда КЪМР-ни Башчысы Казбек Коковну буйругуу бла муниципал къуралыулада жамауат транспортну къаллай бири керек болганы тергелгенди. Автопарк жангыртылса, адамлага жамауат транспортда жюрюрге тынч да, ырахатлы да боллукды.

«Тюрлениуле битеу да адамланы транспорт бла жюрюгенлери къоркъуусуз эмда къуралыуу болур, жамауат транспорт тыйгъычсыз эмда жамауатха тап тышген низам бла ишлер ючюн этиледиле. Ол бир жолга тамамланып къаллык иш туюлду. Аны 2023 жылда башларыкъбыз», - деп белгилегенди Казбек Коков, семинар-кенгешни эсеплерин чыгъара.

**КЪМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.**

тышханды. Анда сёз «Къоркъуусуз эмда тынгылы жолла» миллет проектни чеклеринде жамауат транспортну айнытыуу бир проекттин къурауу юсюнден барганды.

Жыйылыуу РФ-ни Президентини болушлукчусу **Игорь Левитин** ачханды, кенгешге къатышханланы — тийишли министрволаны бла ведомстволаны келечилерин, регионланы башчыларын — алгъышлаб а РФ-ни Правительствосуну Пред-

РФ-ни Правительствосу къыралда жамауат транспортну айнытыуу бир проекттин жарашдырыуу къолга алганды. Регионлага да баш ишлери белгили этилгендиле. Алага жамауат транспортну инфраструктурасын, автобусланы бла троллейбусланы да жангыртуу, инвестицияла салынырча этиу, белгиленген борчланы кредитлени болушлуклары бла да тамамлау дегенча жумушла киредиле.

АЛГЫШЛАУ

«Къабарты-Малкъар» къырал телерадиокомпанияга — 95 жыл

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Казбек Коков «Къабарты-Малкъар» ГТРК-ны келечилерин организация къуралганы 95 жыл толганы бла алгъышлаганды.

«Багъалы шухла! 95 жыл мындан алга Къабарты-Малкъарда энчи радиовещательный станцияны биринчи кере чакырыу белгилери эшитилгендиле, 30 жылдан сора уа биринчи телевидение трансляцияла башлангандыла. Ол жылланы ичинде бизни регион ра-

диону эм телевиденияны келечилери республикада болумлага эм тюрлениулеги тири къошуладыла», - деп айтылады республиканы Башчысыны алгъышлау сёзюнде.

«Бююнлюкде «Къабарты-Малкъар» ГТРК республиканы информация бёлюмюнде алчыладан бириди. Ол анда ишлегенлени бийик профессионалыкларыны, суйген ишлерине берилгенлерини, борчларын толтурган кезилеринде чыгъармачылык кёз къарамларыны

хайырынданды. Сизни, журналистлени, алгын тёлюлери къурагъан тёрелени сакъларга итингенигиз, журналист этикага кере урунгангыыз, информацияны терк эм тюз кёргозтгенигиз къуандырады, - деп белгилегенди Казбек Коков. - Усталыгыгыз, профессионалыгыз,

ыгыыз эм борчугузга керттигигиз мындан арысында да телерадиокомпанияны аллында салынган жууаплы жумушланы толтурууда себеплик этериклерине ийнанам. Къуанчлы кюн бла сизни алгъышлайма, саулык-эсенлик, жангы чыгъармачылык жетишимле тежейме».

Къабарты-Малкъар Республиканы толтуруучу къырал власть органларыны Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2019 жылны 30 октябринде чыгъарылган 92-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къурамына тюрлениуле кийириуню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны **УКАЗЫ**

«Россей Федерацияны субъектлерини законла чыгъаруучу (келечиле) эмда толтуруучу къырал власть органларыны къурауу битеулю жорукларыны юсюнден» Федерал законну 17-чи статьясыны 4-чю пунктуна, Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **бегим этеме:**

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Граждан обществону институтлары бла байламлыкла къурау эмда миллетлени ишлери жаны бла министерствосуну атын Къабарты-Малкъар Республиканы Миллетлени ишлери эмда жамауат проектле жаны бла министерствосуну тюрлендирге.

2.Къабарты-Малкъар Республиканы толтуруучу къырал власть органларыны «Къабарты-Малкъар Республиканы толтуруучу къырал власть органларыны къурамыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2019 жылны 30 октябринде чыгъарылган 92-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къурамыны 2-чи пунктуна быллай тюрлениу кийирге: «Къабарты-Малкъар Республиканы Граждан обществону институтлары бла байламлыкла къурау эмда миллетлени ишлери жаны бла министерствосу» деген сёзлени «Къабарты-Малкъар Республиканы Миллетлени ишлери эмда жамауат проектле жаны бла министерствосу» деген сёзлеге алышындырырга.

3.Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосу борчу этиледиле:

бу Указга тийишлиликде къурау ишлени жалчытырга;

актларын бу Указга келиширча халга келтирирге.

4.Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

**Къабарты-Малкъар
Республиканы Башчысы К.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2022 жылны 9 февралы, №10-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы миллетлени ишлери эмда жамауат проектле жаны бла министрени юсюнден

**Къабарты-Малкъар
Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ**

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **Курашинов Анзор Владимировични** Къабарты-Малкъар Республиканы миллетлени ишлери эмда жамауат проектле жаны бла министрени къуллугуна салырга.

2.Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

**Къабарты-Малкъар
Республиканы Башчысы К.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2022 жылны 9 февралы, №11-УГ

КЪМР-ни 100-жыллыгына

Жыр жашау нөгери болган насыплыды

3бет**Кёрмюч**

Илмугъа къошумчулукъ этерик атламла

4бет

ПАРЛАМЕНТ

Коронавирусдан сау болгъанлагъа реабилитация мадарла

КъМР-ни Парламентини спикерини орунбасары **Мурат Карданов** башчылыгында халкъны саулугъун сакълау соруулары, коронавирус жугъуп, сау болгъанлагъа реабилитациялары жаны бла миллет проектлени жашауда бардыргъанда ведомстволаны аралы байламлыкъланы кючлеу жаны бла ишчи къауумуну жыйылыуун бардырылганды.

Анга Парламентни Урунуу, социал политика эм саулукъ сакълау комитетини башчысы **Хусейн Кажаров**, Физкультура, спорт эм туризм жаны бла комитетини таматасы **Арсен Барагунов**, жууаплы ведомстволаны

бла ведомстволаны келечилери да къатышхандыла.

Аны ача, вице-спикер республикада коронавирус жукъгъанлагъа саны ёсгени, аны ючюн а халкъны саулугъун сакълауу жангы амалларын излерге, реабилитация мадарланы толтурургъа кереклисине эс бурганды.

- КъМР-ни Парламентни жууаплы министерстволаны бла ведомстволаны тамамлагъан жумушлары бирге келишдирирге кереклисине юсюнден башламчылыкъ этгенди. Ол РФ-ни Президентини халкъны саулугъун, ырахатлы жашауун жалчытыуу жаны бла буйрукъ-

ларыны чеклеринде къуралгъан миллет борчлагъа жетиширге онг берликди. Бююнню кенгеш да сейирлери болгъан министерстволаны бла ведомстволаны эмда Къабарты-Малкъар къырал университетни араларында байламлыкъланы юлгюсюду. Университет а саулукъ сакълау, туризмге, медицина туризмге шендюю технологиялары сингдириу, реабилитация, курортология жаны бла специалистлени юйретген арады, -дегенди Карданов.

Кенгешде психология илмулары кандидаты, педагогика, психология, физкультура-спорт жаны бла билим бериу институтуну башчысы, КъМР-ни Парламентинде Жамауат советни таматасыны орунбасары **Ольга Михайленко**, медицина илмулары доктору, профессор, КъМКЪУ-ну факультет терапия жаны бла кафедрасыны башчысы, КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну штатдан тышында баш специалисти клиникалы фармаколог **Мурат Уметов**, педагогика, психология эм физкультура-спорт билим бериу институтну магистранты **Анастасия Мошура** селешгендиле.

Ала коронавирустан сора реабилитация программаланы хазырлауу, алагъа психология жаны бла болушлукъну магъанасыны, жууаплы ведомстволаны араларында байламлыкъланы къурауу юслеринден айтхандыла.

КъМКЪУ-ну алимлери коронавирустан сора реабилитацияны жангы мадарларыны къурагъанларын белгилеп, аланы «Демография», «Саулукъ сакълау», «Туризм эм къонакъбайлыкъланы индустриясы» миллет проектлени регион паспортларына къошууу амалларына да къаралганды.

Сюзюлген соруугъа кеслерини кез къарамларыны саулукъ сакълау министр **Рустам Калибатов**, аны орунбасары **Заурбек Батыров**, урунуу эм социал къоруулау министр **Асанланы Алим**, курортла эм туризм министр **Мурат Шогенцуков**, спорт министр **Ислам Хасанов**, КъМКЪУ-ну ректоруну къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Юрий Альтудов** да билдиргендиле.

Кенгешге къатышханла реабилитация мадарланы игилендирирге, коронавирустан адамны саулугъуна салгъан заранны андан ары тинтирге, бу жукъгъан аруудан сау болгъанлагъа Элбрусну тийресинде эмда республиканы санаторийлеринде андан ары багъыуу сорууларын тынгылы сюзерге кереклисин чертгендиле.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ОЛИМПИДАНЫ ДНЕВНИГИ

Майдалсыз кюн

Пекинде Къыш Олимпиаданы жетинчи кюнун суратлай, анга ачылу дегенден башха сёз табылмайды - бизникеле бир майдал да алмагъандыла. Онгла уа болгъандыла.

Быллай эсеп бла олимпиада кюнню спортчуларыбыз биринчи кере бошагъандыла. Майдалла алыргъа уа бек жуукъ эдиле. Командабыздан юч саугъа жер сакълана эди, алай финалланы барысында да насыбыбыз тутмады. Эм уллу ышаныу лыжачы Наталья Непржавагъа болгъанды, алай ол тёртюнчю жерде къалганды, «агъач» майдал а кёл этдирирге кёрюмдю туйюлду. Онкилометрлик дистанцияда Натальягъа саугъа жерге чыгъаргъа жангызда... 0,1 такъыйкъа жетмегенди. Башха къызларыбыз Юлия Ступак, Лилия Васильева, Татьяна Сорина да фахмулары бла артка къалмайдыла. Болсада терклик бла Норвегиядан Тереза Йохангуну бир киши да озалмады.

Александр Большунов.

Тёртюнчю жерледе дагъыда санный спортда эстафетада Татьяна Иванова, Роман Репилов, Александр Денисьев, Владислав Антонов къалгъандыла, программаны

башха тюрлюлеринде россейлиле пьедесталдан андан да узакъ кетгендиле.

Командалы акробатикада да азындан «кюмюшню» сакъларгъа боллукъ эди. Алай къыйын секириуледе дуняда эм кючлю Максим Буров командалы зачётда чыкъмады, фристайлны федерациясында ангылатханларыча, аны энчи зачётлагъа сакъларгъа оноу этилгенди. Ансыз а къауумбуз къарыусузракъ эди - бешинчи жер.

Орта кюн майдал зачётда Россей тогъузунчу жерге тышгенди, аны эсебинде эки «алтын», юч «кюмюш», алты да «доммакъ» бардыла.

Тонене уа эришиуле майдалланы жети комплекти кюнчю бардырылгандыла. Танг эрттен эр кишиле сноубордда сынашхандыла, алай юч заездден биринде да бизникеле алгъа чыгълалмагъандыла. Тишируларыбыз да скелетонда биринчи эки заезде онбиринчи, онючюнчю жерледен ёрге кётюрюлалмагъандыла. Керлингде Россей эм алгъа Швейцария бла сынашханды, жарсыугъа, бизникеле 6:3 эсеп бла къытдыргъандыла.

Хоккейчилерибиз а алгъаракълада къурагъан ахшы тёрелерин бузмагъанлай барадыла. Кезиулю матчларында ала Данияны командасы бла тюбешгендиле, эки шайба уругъа жетишгендиле, кеслерини къабакъларын да тынгылы къоруулагъандыла. Стартда 20 минут эм къыйын богъандыла, эки къауумдан бири да къабакълагъа жуукълалашалмагъандыла. Ол угъай, чабыуул этичюбюз Артур Каюмов, имбашын ачытып, оюндан чыкъгъанды. Экинчи тайм хайырлыракъ ётгенди. Антон Слепышев, Дмитрий Воронков, Павел Карнахов биригип ойнагъанлары биринчи голну келтиргенди. Хау, даниячыла

ызы бла эсепни тенг этерге кюрешгендиле, къоруулауларыбыздан да ётгендиле, алай голкиперибиз Иван Федотов алагъа аллай онг бермегенди. Тюбешу бошалыргъа бир минут къалгъанда, Кирилл Семенов къаршы командагъа экинчи шайбаны ургъанды. Алай бла командабыз эки старт матчында хорлагъанды, энди Чехияны къаууму бла ойнарыкъды.

Дагъыда бир ахшы хапар лыжалада учуудан келгенди. 15-километрлик дистанцияда Александр Большунов кюмюш майдалны къытханды, аны хайырындан Россей турнир таблицада сегизинчи жерге чыкъгъанды. Биринчи жерни финляндиячы Йиво Нисканену, экинчини уа норвегиячы Йоханнес Клебо алгъандыла. «Агъач» майдал бла финишге тёртюнчю болуп жетген Алексей Червоткин къалгъанды, Иван Якимущин а 15 жерде орналганды. Тау лыжалада тиширулары араларында, конькиледе учууда, биатлонда да бизникеле алчы жерлеге чыгълалмагъандыла.

Алай бла майдал саны бла биринчи жерде Норвегия барады, бу къыралны келечилери 6 алтын, 3 кюмюш эмда 5 доммакъ майдал къытхандыла. Аны ызындан тизгинде Германия тохташханды, ючюнчю жерде уа - Швеция.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Башламчылыкъ

Спортчуларыбызны кёллендириу муратда

Белгилисича, Къыш Олимпиада Оюнгагъа къатышхан спортчуларыбызгъа болушлукъгъа деп къуралгъан акция саулай къыралда бардырылады. «Элбрусид» фонд да андан бир жанында къалмагъанды. Ол Элбрус районну администрациясыны эм Элбрус излеу-къутхарыу бёлюмню болушлукълары бла тюнене Европада бек бийик Минги тауну этегинде флешмоб ётдюргенди.

-Бююнлюкде россейли спортчуларыны къыралыбызны байрагъын кётюрюу онглары жокъду. Ол себепден, бу акция алагъа кёл этдириу мурат бла бардырылады. Хар субъект да аны кеси билгенича ётдюреди. Эльбрусидчула бу жумушда 300 квадрат метрни тутхан россейли байракъланы хайырланыргъа таукел болгъандыла. Алай бла аны 4200 метрге чыгъарып жайгъандыла, -дегенди фондну Нальчикдеги филиалыны таматасы Аналаны Марат.

Ол билдиргенге кере, бу ишге ол тийреде учхан лыжачыла да сыйюп къатышхандыла. Ала къутхарыуучулагъа байракъланы жаяргъа болушхандыла эм спортчуларыбызгъа Олимпиада Оюнгада жетишимле тежегендиле.

Андан сора къутхарыуучу жашларыбыз ол байракъланы таудан энип, Азау талагъа тышюргендиле. Алайда жашлагъа туристле, лыжачыла да къарсла бла тюбегендиле. Элбрус муниципал районну таматасы Тохаланы Хыйса, администрацияны спорт эм жаш тёлюню ишлери жаны бла комитетини башчысы Жаппулары Магомет да ыразылыкъларын билдиргендиле.

-Бизни бу башламчылыкъларыбызны КъМР-ни Башчысы Казбек Коков да дурус кёргенди. Ол спортчуларыбызгъа бу халда кёл этдириу бек магъаналы болгъанын да чертгенди, -дегенди Аналаны Марат.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

КЪМР-ни 100-ЖЫЛЛЫГЫНА

Жыр жашау нёгери болган насыплыды

Алтууланы Зоя Дагыстанда Амсар элде 1939 жылда тууганды. Хаджилалары да, кьолларында ырысхылары болганы себепли, чёпге тюшген тукьумладандыла. Аланы да жашау кёп тюрлю жерге атханды. Зояны атасы Хусей Ата журт урушха андан кетгенди. Ол Ата журт ючюн жан бергенди. Аналары Боташланы Дауум акьылбалыкь болмагьан юч сабий кьызчыкь бла кьалып, кьыйналгьанды, алай, Аллахны болушлугьу бла, ючюсюн да аягы юсюне салгьанды. Зояны бир эгечи Люка-Душанбеде, кичи эгечи Люба уа Кьарачай шахарда жашагьандыла. Дауум а Алма-Атада 1957 жылда ауушханды.

Школну Зоя Южный Кьазахстанда Махталы элде бо-

мегени, кесин кётюрмегени, хыйласыз, тюз адам болганы жаш тиширууну анга биринчи танышхан кюнюнден окьуна илешдирген эди. Аллай шуёху, билеги, кьыйын кюнюнде жакьчысы болганына Зоя ыразы эди кьадагьа. Ол Отарланы Омар бла бирге кёп ариу жырны да айтханды: «Жаш бла кьыз», «Кьызыны сагьышлары, жашны оюмлары», «Эшикле ни ары бир ач», «Кёк ала»,

Хаджилаланы Хусейни кьызы Алтууланы Зояны, булбул ауазлы кьарачай кьызыны, малкьар келинни аты малкьар халкьыны сюрюнде баш кётюрген заманында айтылып башлагьанды. Аны артыкь суйгенибиз сейир туююлду – учзулукь сынатхан онюч кьыйын жылдан сора кьарачай-малкьар жырланы жангыртханладан бири эди Зоя. Аны «Пароходла», «Акь баппуш», «Сени атынгы айта турама» деген жырлары бюгюн да кёплени эслериндедиле. Тамата тёлю жырчы кьызгьа ыразылыгьын дайым айтханлай турады.

Зоя, Отарланы Омар эмда Этчеланы Музафар.

рону таматасы, 1980 жылдан башлаб а заводну культура ююню директору болуп тургьанды. Ол Ленинни орденине, «За доблестный труд» (эки кере), «Урунууну ветераны», 1985 жылда «Самодеятельный чыгьармачылыкьны битеусоюз кёрмючю» деген майдаллагьа тийишли болгьанды. Анга кёре урунууну суйген таулу жаш башха белгиле бла да саугьалангьанды.

Алтуу улу заводну культура ююню директоруну кьуллугьун жюрютгенде, аны жыр-тепсеу кьаууму Болгарияда бардырылган Халкьла аралы фестивалда биринчиликни алып, алтын майдал эм 1-чи даражалы диплом кьоллу болган эдиле.

Апонну бла Зояны ариу, жарыкь, жырлы, чамлы ююрлеринде уллу суймеклик жашагьанды. Анга бир юлгю келтирейим. Бу хапарны манга КьМР-ни халкь жазыучусу Тёппеланы Алим айтхан эди. «Кьыргызстанда тургьаныбызда окьуна Алтууланы Зояны

келгенин эшитгенимде, ол кеси Алтууладан сунуп тургьанма, соруп, излеп, кьайда болгьанын билип, анга тюбеп, ол ариу ауазны иесин кесим кёрюрге суйюп, жолгьа чыгьама. Машиналаны биринден бирине тагьыла, бир-бир жерледе уа жаюу ёте баргьанымлай, ызымдан машина жетип, тохтаиды да, андан кьарап, ушагьулу жаш, тенгшим: «Кьайры ахшы жолгьаса?» – деп сорады. Былай-былай барама дегенимде, жарыкь кюлюп: «Тюзюнлей аны тургьан жерине элтип тюшюрейим сени, кьарындашым», – дейди.

Келебиз. Мени алгьа ётдюрюп, жолоучу нёгерим ызымдан киреди Зоя жашагьан юйге. Ол кьызыны ариулугьу жыр фахмусундан кем болмагьанын кёргенимде, не этерге билмей, абызырап кьалган эдим. Аллай ариу кьызла аз эдиле ол заманда. Жол нёгерим а, ол жарыкь жаш, аны баш иеси кёре эдим.

жанында тургьандыла.

Жарсыугьа, юй таматасы Апон дуниясын алгьа алышханды. Алтын ауазлы Зоябыз а кёп ауруп, алай кетгенди бизден. Юйде алгьыннгы жарыкьлыкьны сакьлаганла уа аланы туудукьларыдыла – Алтууланы Азамат бла Рахыланы Аскер.

«Алтууланы Зоя бла бирге кёп ахшы затыбыздан айрылганча кёрюнеди манга, – дейди аны биргесине ишлеп, кёп жылланы аны кьобузчусу, аккомпаниатору болуп тургьан Башийланы Фатима. – Ол тамата тёлю фахмулу эди, ёмюрле бла келген халкь жырларыбызны сёзлерин, макьамларын да сакьлап, кьатлап, зрттегили маданиятыбызны мурдорун бютюнда кьаты, терен тамырлы этгендиле. Мени эсимде Алтууланы Зоя музыка санатха

шагьанды. Ызы бла Алма-Атада Операны бла балетни театрында ачылган кьырал хор студияда окьугьанды. Анда кёчгюнчюледен жыр-тепсеу ансамбль кьурагьан таулу жаш Алтууланы Апон бла танышып, ала бир ююрлю болгьандыла. Тюз да студияны бошаганлай, Зояны Опера бла балетни театрында академия хоргьа артист этип алгьандыла. Ол аламанат коллективде Зоягьа жырчыгьа кьалай иги болгьанларын ол кёп кере айтып тургьанды. Болсада анга анда кёп ишлерге тюшмегенди.

Алтууланы Якубну жашы Апон ата журтуна биринчи кьайтханды анасы, кьарындашлары бла. Зоя уа экинчи жыл келгенди. Бери келгенлей, ол Кьабарты-Малкьарны кьырал филармониясында миллет бригаданы солисткасы болгьанды. Кёп бармай республиканы радиокомитетини кьырал хорунда кёчюп, ол жабылгьынчы, 1988 жылгьа дери, анда жырлап тургьанды.

Кьыркь жылдан артыкь ишлегенди радиону хорунда Зоя. Коллективде битеу да отузгьа жууукь адам бола эдиле. Бек таматалары уа – жырчы Омар. Аны жарыкьлыгьы, кьууанч кёллюлюгю, менсине бил-

«Суймеклик», «Жюрюгюз, аланла, бирге жырлайыкь» эм башхала.

Дагыда аны биргесине таулуладан Бепайланы Сергей бла Таукенланы Марзият, кьабартылыладан Валентина Сосмакова, Ирина Крымова, Ольга Сокурова, Хазраил Шумахов, Хусен Маремуков эм башхала ишлегендиле. Хорну адамлары бир бирни бек сыйлы кёргени Зояны кьууанчы, энчи насыбы эди, башха тюрлю болса, не да мутхуз болур эди. Была уа – чамчыла, лакьырдачыла, кьайры да кётюрюлюп, барып кьала эдиле – шахарлагьа, элlege, фермалагьа, жайлыкьлагьа...

Алтууланы Зоя бизни жыр искусствобузну жарыкь жулдузларындан бири болгьаны сёзсюздю. Аны Малкьардан, Кьарачайдан тышында да таныгьандыла, энчи концертлери кёп жерледе болгьандыла: Москвада, Дондагьы Ростовда, Украинада, Белоруссияда, Кьыргызстанда, Кьазахстанда, Татарстанда...

Ююр тамата Апон а, сюрюгюнден кьайтханлай, Севкавэлектрприбор заводха кирип, анда алгьа токарь, ызы бла мастер, тамата мастер, производство-диспетчер бю-

Кьабарты-Малкьар радиону хору бла.

ауазын эшитип, жюреклеге кьанат берген жырларына тынгылап, аны кёрюрге суймеген арабызда адам жокь эди. Алай ол Кьазахстанда жашай эди да, аллай онгубуз болмагьанына шуёхларым Локияланы Кьайсын, Тёппеланы Сафар, мен да бек жарсый эдик. Анда бизге аллай насып тюшмеген эди. Мен кесим 1956 жылда окьуна кьайтхан эдим бери, окьуугьа киреме деп. Ююрюм а экинчи жыл келгендиле.

Бизден иги да артда Зояны Огьары Малкьаргьа кёчюп

Апон бла, Зоя бла да кёп хапар айтып, кече да элде кьалып, алай айырылган эдим ол кюн. Андан бери ала мени шуёхларымдыла», – деучо эди Алим.

Алтуулары жаш бла кьыз ёсдюргендиле. Жашлары Анзор Москвада физкультура институтну бошагьанды. Кьызлары Фатима уа КьМКьУ-ну филология факультетинде орус тил бла литература бёлюмню бошап, сабий садда ишлеп тургьанды. Бир кьауум жылны ичинде сабийле, тёшек болган аналарын кьоюп кеталмай, аны

жаны, кьаны бла да берилген, менсине билмеген, таза ниетли, жарыкь, ариу адамча кьалгьанды».

Жыр жашау нёгери болган насыплыды дейдиле халкьда. Алай эсе, КьМР-ни халкь артисткасы Алтууланы Зоя, анча жюрекеге ол кьадап жарыкь кьууанчны берген жырчы тишируу, насыплы эди. Халкь суймеклиги аны жашау жолун жарытханды, атын да ёмюрлеге бизни культура тарыхыбызгьа жазгьанды.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ЫРАЗИЛЫКЪ

Сайлагъан усталыгына кертичи

Биринчи кере биринчи классха келген кюню хар кимни да эсинде болур. Тёгерек омакъ кийинген сабийледен толу, кёп гюлле, дауур-жабы. Сен танымагъан бир адам, ананг тутуп тургъан къолунгу кесини къолуна къысып, алып кетеди. Биринчи устазынг. Жаланда къолунга угъай, гитче жюрегинге жылыу, ырахатлыкъ салгъан, сени алгъа атлагъан жолунга себеплик этген адам.

Бечелланы Ануарны къызы Аминатны да аны окъуучулары жаланда ол сезимле бла сагъынганларына мен ишексизме. Ол кёп жылланы устаз болуп ишлейди, Тёбен Чегемде сабийлеге билим бериуге уллу къыйын салгъанладан бириди. Ёсюп келген тёлуюню ариу къылыкълы болургъа, адеп-намысха юйретиуге да юлюшюн къошады. Андан болур, бу элде анга уллу, гитче да сый бергенлери, хурмет этгенлери.

Аминат кеси да Тёбен Чегемде ёсгенди, школну да мында бошагъанды.

Ол университетден сора элге устаз болуп келгенде, эсимдеди анга бизни классны башчылыкъ этерге бергенлери. Жаш адам болгъаны ючюн аны бла ушакъ этген бизге бек хычыуун эди. Аны себепли дерсле бошалсала да, школдан кетерге ашыкъмагъанбыз – аны төгерегине жыйылып, хапар айтыучу эдик. Андан бери эки жыйырма жылгъа жууукъ болду, Аминат Ануаровна уа сайлагъан усталыгына кертичилией къалгъанды. Бюгюнлюкде мектепни директоруну экинчиси болуп ишлейди. Кесине, башхалагъа да сурамы уллуду. Не заманда да аны ишине юсюнде кёресе. Окъуучулагъа артыкъда бек къайгырады, аланы юйде халларындан да хапары барды.

Аны ишине республиканы оноучулары, КъМР-ни Жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлуюню ишлери жаны бла министерствосу бийик багъа береди. Ол аланы сыйлы грамоталары бла кёп

кере саугъаланганды, аладан ыспас тапханды. Алай Аминатха бек уллу сауугъа, махтау да ол окъутхан сабийлени жер-жерледе бет жарыкълы урунуп, атларын иги бла айтдыргъанларыды.

Аны биргесине ишлегенле да, ол барыбызгъа да ахшы насийхатчыды, къайгырыулу нёгерди, тенгди дейдиле. «Къууанчыбызда, бушуубузда да биргебизге. Не жумушубузгъа да уллу кёллюк этмей, керти жууукъ адамыбызды», – деп, ыразылыкъларын билдиреди. Школну директору Сарбашланы Мустафаны жашы Альберт анга былай багъа бергенди: «Билими уллуду, аны бла ишлеген бизге женгилди. Ишине жууаплы кезден къарайды, бирсиледен сурагъаны да олду. Аны себепли не уллу жумушну да анга ышанама, аны айыпсыз толтурлугъуна ишексизме».

Мен да, школда окъугъан жылларымы эсге тюрю, Аминат Ануаровнагъа

ыразылыгымы билдиреме. Багъалы устазыбыз, саулугъугъузну, заманыгъызыны аямай, бизге билим бергенгиз, тюзно, терсни айыра билирге юйретгенгиз ючюн сау болугъуз дейме!

ШАУАЛАНЫ Разият.

КЁРМЮЧ

Илмугъа къошумчулукъ этерик атламла

Оналты жылдан бери Къабарты-Малкъар къырал университетде Шимал Кавказын жаш алимлерини инновациялы проектлерини кёрмючюн къурау эмда бардырыу ахшы төреге айланганды. Энди анга арт кезиуде школчула да къатышып тебирегенлери уа бютунда ышандыргъан шартды. Алгъадан белгилеп айтсакъ, келир жыл быллай тюбешиуню бардырыча сагъынлгъан вузубузда энчи эмда тынгылы майданны жарашдырыр мурат да барды.

Бу жол а кёрмюч, хар заманда болуучу-сача, КъМКЪУ-ну фойесинде къуралгъанды. Сегизинчи февральда – Илмуну кюнюнде – бери, кесибизни окъуу юйлеибизни келечилеринден сора да, Ставрополь крайдан, Дагъыстандан, Чеченден, Ингушдан, Шимал Осетия-Алания Республикадан къонакъла келгендиле. Саулай да ол кюн кёрмючде 73 проект болгъанды. Аладан

ягъа эмда физикагъа сейири сабийлигинден бери да барды.

Мухаммат, илму излеулерин бардыра, ракеталаны модельлерини учулары тутхучлу халда болур ючюн тергеуле этип, ызы бла уа эсеплени чыгъарганды. Аэродинамика жаны бла билимин ёсдюре, 3Д форматлы конструктивлени жарашдыргъанды эмда 1:130 масштабда модельни къурагъанды. Аны тергеулерини эсеплери тест халда бардырылгъан, бийикликлери жюз метрге жетген учуулары сериялары бла тохташдырылгъандыла.

Ол кесини илму проектлери бла битеуроссей даражалы олимпиадалада, эришуледе да айырмалы бола тургъанды. Бюгюнлюкде Бабугентде экинчи номерли кадет интернат-школну онбиринчи классын таууса турады. Андан сора да, «Кюн шахаргъа» аслам тюрлю жаны бла къошакъ дерслеге жюрюйдю. Аны илму жаны бла муратлары уа алыкъа алдадыла.

Ёз оюмубузну алып айтсакъ, дагъыда

бла качествен игилендириуге жораланган проект), Жанета Тхагапсованы (КъМКЪУ, «Стрессиз школ ючюн» проект) илму ишлерин чертирчады. Нек дегенде жашла бла къызла тинтиулеринде бюгюнню жашауну излемлерин эсге алгъандыла, алай бла уа адамны жашау болумларыны качествен игилендириуге, тапландырыугъа къайгыргъандыла.

Сагъынылгъан ызда СКФУ-ну келечилери да кюрешгенлерин белгилерчады. Сёз ючюн, вузу «Туризм эмда къонакъ юйню иши» кафедрасыны «Кавказ къонакъбайлыкъланы школаны» факультетини доценти, тарых илмулары кандидаты, ВАК-ны эксперти Александр Меняйлов бла биринчи курсну студенткасы Ева Евгеньева жарашдыргъан проект кёлге жарарыкъды.

Ала «Добромир» деген ат бла хуржун телефоннга приложение къурагъандыла. Аны хайыры бла адам тюкенден, аптекадан, хазыр аш жарашдыргъан кафеleden эмда бирси жерледен не зат сатып алыргъа сюйгенлерин алагъа билдираллыкъдыла. Аны бла бирге уа продуктланы къачан, не заманнга келип алаллыкъларын да.

Сагъынылгъан приложение къартлагъа, саулукуллары бла къыйналгъанлагъа, ишде аслам заманны турургъа тюшгенлеге, ууакъ сабийлеге къарап, заманны юйюрге тап келишрча этерге излегенлеге, бирсилеге да хайырлы, къыйматлы болуруна ышанырча-

Юрий Альтудов, Светлана Хашировагъа диплом береди.

къурагъанлагъа ыспас этгендиле.

Къойчулукъну бла эчкичиликни битеуроссей илму-излем институтуну (ВНИИОК) Ставропольдагы филиалыны келечилери уа быллай тюбешиуге ючюнчю кере келгендиле. Ала ууакъ аякълылагъа эмда тууар маллагъа, итлеге, киштиклеге аш хазырлауу методикасы бла кюрешедиле. Екатерина Карпова (биология илмулары кандидаты) бла Дарья Евлагина (аспирант) билдиргенге кере, ала энди Дагъыстанда, Къалмукъ Республикада малчылыкъ бла кюрешген мюлкле бла байламлыкъ жюрютюп тебирегендиле. Ала этген заказланы тамамлау бла да кюрешедиле. Андан тышында да, малланы къумалылыкъларын игилендиреди.

Айхай да, кёрмючде проектле барысы да сейирдиле, сёзсюз. Аланы бир-бирлерини алыкъа тапландырыр жерлери да болур. Алай эсе да, жамауатны жашауну алгъа элтген-ол илму эмда жангы тинтиуле, излеуле болгъанларын эсге алсакъ, жаш адамланы аны (илмуну) къайсы бёлюмюнде да кёл салып кюрешгенлери ышандырады.

Тюбешиуню кезиуеде экспертледен къуралган комиссия да ишлегенди. Аны эсеплерине тийишлиликде алты номинацияда биринчи даражалы дипломла эмда саугъала Ибрагим бла Ислам Толуповла, Руслан Мазлоев, Ангелина Суховеева, Татьяна Сапрыкина, Даниэль Болиев, Руслан Жидков алгъандыла. Андан сора да, келечилери кёрмючге къатышхан вузланы таматаларына ыразылыкъ къагъытла, бирси жаш адамлагъа да шагъатлыкъла берилгендиле.

Дагъыда тюбешиуню къууанчлы кезиуеде КъМКЪУ-ну ректоруну къуллугъун болжаллы халда толтургъан Юрий Альтудов, жыйылгъанланы Илмуну кюню бла алгышлап, жангы жетишимле да төжей, вузу проректору Светлана Хаширова «Жылны проректору-2021» деген сыйлы даражагъа тийишли болгъанын билдирип, аны да диплом бла саугъалагъанды.

Саулай да алим сообществону профессионал байрамлары бла КъМР-ни жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлуюню ишлери жаны бла министрини орунбасары Мокъланы Ачемез, кюншу республикаладан келгенле да алгышлагъандыла.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Улбашланы Мухаммат.

онтогъузусун осетинилени вузларындан алимле хазырлагъандыла.

Эсгерте кетейик, сагъынылгъан тюбешиу Россейде Илмуну кюнюне жораланып эмда КъМКЪУ-ну, КъМР-ни Жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлуюню ишлери жаны бла министерствосуну, Жаш тёлю палатаны бирикген башламчылыкълары бла бардырылады. Кесибизни жаш алимлеибизни ишлерини юслеринден толурлакъ айтсакъ. Ала кёрмючге 49 проект бла къатышхандыла. Аланы арасында уа саулукъ сакълугъа, билим бериуге, экологиягъа, къолдан усталыкъгъа, ракетомоделированиегъа, робототехникагъа, финансла жаны бла окъуулукълугъа, тарыхгъа, бирси бёлюмлеге да аталгъанла болгъандыла.

Алайды да, Улбашланы Мухаммат, «Кюн шахар» сабий чыгъармачылыкъ академиядан къатышханланы санында, бери бу жол авиамоделирование эмда учхан аппаратлада композитли материалланы хайырлануу жаны бла тинтиулерин келтиргенди. Аны математикалы структуралагъа, астрономи-

Жанна Битокова (КъМКЪУ-ну къурулуш, архитектура эмда дизайн институтуну экинчи курсуну студенткасы), къонакъбай вузну право, экономика эмда финансла институтуну выпускниклери Лана Муртазова, Элина Шинахова, Анзор Афашагов, Ахматланы Аминатны бла Зейтуну («Тагирх», углерод материалла бла байламлы проектле), Забакъланы Азаматны (КБГАУ, ёсюмлюкле бла байламлы проект), Джуртубайланы Абдулкеримни (топуракны тирлик бериу жаны

ды. Сора аны башхаладан айырмалылыгы уа – адам кеси барады аберилены алыргъа. Алай бла уа, сёз ючюн, тюкенде анга керек болмагъан затны салгъан эселе, аны алайда алышып къояргъа онг болады.

Къонакъла бу кёрмючге экинчи кере къатышханларын, дагъыда келе турургъа муратлары барлыгын да айтхандыла. Былтыр, бу жол да кеслерине шүёхла тапханларын да билдиргендиле, кёрмючню

ХУРМЕТЛЕУ

Аны айырма ышанлары – чомартлыкъ, таза ниетлилик

Мен жазуу усталыкъдан кенгедеме. Устазма. Болсада, къолу ма къалам алып, экиге айланган къарындашымы юсюнден жазаргъа таукелленгенме. Холаланы Владимирни жашы Ибрагимге бу кюнледе 50 жыл толады.

Ол КъМКЪУ-ну стоматология жаякъ-бет хирургия институтуну директоруну орунбасарыды, клиника окъуу арасыны башчысыды, медицина илмуланы кандидатыды, хирургия кафедраны доцентиди, бийик квалификация категориялы врачды. КъМР-ни Саулукъ сакълау, Жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлнюю ишлери жаны бла министрстволарыны, КъМКЪУ-ну кеп грамоталары, дипломлары бла да саугъаланганды.

Бу кюнледе уа Къабарты-Малкъар къырал университетни Стоматология, жаякъ-бет институтуна Холаланы Ибрагимни аты бла РФ-ни Илму эмда бийик билим бериу министрствосундан бюсюреу къагъыт, майдал да келгендиле. Анда былай жазылады: «Билим бериуде жетишимлери эмда кеп жылланы бет жарыкълы ишлегени, билим бериуде къырал политиканы жашауда бардыруугъа салгъан къыйыны ючюн».

Ибрагим тукъумну ёхтемлигиди десем, ётюрюк айтмам. Къуру къуллугъу, билимлилиги бла угъай, адамлыгы бла да. Жууукъну, тенгни кёлю бла жюрюте билген, кимге да болушургъа хазыр адамды ол. Аны бош заманы азды, иши къыйынды, алай анга да къарамай, кимге да эс тапдырыгъа угъай демейди. Шуёхлары, танышлары да кепдюле. Ала къуру Къабарты-Малкъарда угъай, Дагъыстанда, Москвада, Чечен Республикада, Санкт-Петербургда, Саратовда, Израильде, Дубаиде, Пакистанда эм кеп башха жерледе бардыла. Къайры барса да, ала жарыкъ тюбейдиле.

Дагъыда бир шарт — шуёхларыны хазна къалмай барыны да арбазларында Хасаниядан элтилинген назы терекле, туяла ёседиле. Россияни къой да, узакъ тыш къыраллада жашагъан танышлары уа алагъа Ибрагимни бетинден таулу атла атайдыла.

Ибрагим бла биз терк-терк тюбеше турабыз, ма бу жол да ишини, жашаууну юсюнден да

ушакъ эте, кеси ишлеген солуу отоуунда олтурабыз. Каминде отунла жарыкъ жанадыла, Ибрагим, анда-мында аланы ышыра, кеси тутхан чабакъладан ишлик этеди. Ол къонакъ алыргъа бек сюеди, алагъа ашны кеси хазырлаучуду. Анга бек устады.

Ишини юсюнден сагъатла бла айтып турургъа боллукъду. Кеси уа «бизни» деген сёзню терк-терк къайтарыгъа ёчдю. Аны алайлыгы уа, ол жашаууну аслам заманын ишде ётдюргени бла байламлыды. «Бизни институтубуз бююнлюкде бек уллуладан бириди. Анда окъургъа сюйгенлени саны да кепден-кеп болуп барады. Узакъ эмда жууукъ тыш къыралладан окъуна келедиле. Республикада ишлеген, кеп къалмай, битеу тиш докторла бизни институтну бошап чыкъгъанладыла», — деп ёхтемленеди ол.

Мен а бююнню студентле къаллайладыла, деп сорама. Ол а, ышарып: «Манга алай сорсала, эрттеги таурух эсеме тюшеди. Римни сенатында ёсюп келген тёлнюю юсюнден сёз баргъанда, сенаторла кеслерини жаш заманлары бла тенгешдире эдиле. Ол тарыхда бола тургъан затды. Хар тёлю да кесини заманындагъылары махтап, шёндюгюлюлени сёгерге кюрешеди.

Мен алай айталлыкъ тойюлме. Студентлерибиз къайда ишлеселе

да, атларын иги бла айтдырадыла. Кёплери Москваны, Санкт-Петербургну, Ставропольну, Дагъыстанны, Ингушетияны, Шимал Осетия-Аланияны, Германияны, дагъыда кеп башха къыралланы бла шахарланы клиникаларында жетишимли ишлейдиле, кёплери кеслери энчи клиникала да ачадыла», — дейди.

Ол алай айта туруп, кеси да билимин, усталыгын да ёсдюрюп ючюн кеп шахарлада болгъаны эсеме келеди. Махачкъалада окъугъанды, интернатураны, ординатураны да Нальчикде Республикалы стоматология поликлиникада ётгенди. Ызы бла уа Пятигорскда квалификациялы комиссияны оноуу бла «терапевтическая стоматология» усталыкъ берилгенди. Аспирантураны да Пятигорскда бошагъанды. Илму ишин а Саратовда къоруулагъанды.

Бююн-бюгече да тыш къыралда, Россейде болсун, тишлеге багъыу жаны бла конференциялагъа къатышханлай турады. «Билиминги, усталыгынги кётюре турмасанг, замандан артха къалыргъа боллукъса, алай этерге уа жарамайды», — дейди ол.

Ибрагим юйюрюне да сакъды. Атасы Владимир, анасы Жаппулары Балажан, юй бийчеси Къулийлары Анжела, къызлары: Амина, Алина, Алия – ала барысы да уллу шуёх юйюк болуп жашау этдиле. Ол аланы хар бирини кёлю алыргъа кюрешеди, къайгырады. Анжела врачды, аны эки бийик билими барды, Амина да, атасыча, медицина факультетни стоматология, «открытый институт» «психология» бёлюмлени, терапевтическая стоматология жаны бла ординатураны бошагъанды. Бусагъатда КъМКЪУ-да стоматология эмда жаякъ-бет хирургия бёлюмде ассистентди. Студентлени окъутады.

Алина Москвада И.М.Губкин атлы нефть эм газ къырал университетни экономика къоркъуусузлукъ жаны бла факультетини бла КъМКЪУ-ну юридический факультетин быйыл бошай турады. Алия уа Нальчикде 2-чи номерли гимназияны 10-чу классыны окъуучусуду. Ол да, атасы бла анасыча, врач болургъа мурат этеди.

УЛБАШЛАНЫ Джамия.
Суратны автор алгъанды.

Тапландырыу

Жаяу жол

мардалагъа келиширча

Кёп болмай Битеуроссей халкъ фронтну Къабарты-Малкъарда келчилери, алгъаракълада этилген тарыгъыулагъа кёре, Нальчикде Александровка микрорайонда темир жолну юсю бла баргъан жаяу жолну тинтгендиле. Ол Суворов бла къарындашла Кардановла атлы орамла бирге къошулгъан жерде орналады. Анга эки жыйырма жылны ичинде бир да къаралмагъанды, болсада мында жашагъанлагъа башха жол жокъду. Аны юсюнден бизге ОНФ-ни КъМР-де штабыны пресс-службасындан билдиргендиле.

Жамауатчыла объектни болумуну осаллыгын эм аны тапландырыгъа кереклисин шахарны мэриясына эм «Шимал-Кавказны темир жоллары» деген биригиге да билдиргендиле.

Александровкада жашагъан сакъбийле 18-чи, 23-чю эм 28-чи орта школагъа жюрюйдюле. Аланы эм гитчелерине уа рельсаланы башы бла сюркелирге тюшеди. Къыш сууукълада уа бетон атлауучланы башын буз басады. Ол а «Искож» базаргъа баргъан эм жюклерни бла къайтхан абаданла учуп бир затларын ачытыр-

ларына бек къоркъуулуду. Аны бла бирге Суворов атлы орамда бир-бир жерледе тротуар да къыйсыкъ салыннганы ючюн бузлагъан заманда учмай барыргъа къыйынды.

— Жаяу жол Александровка бла Искож районланы бирге къошады. Аны суткагъа бир ненча жюз адам хайырланады. Баш сылтаудан бири — социал магъаналы объектле: тюкенле, базар, поликлиника эм башха затла да Искожда орналгъанлары ючюндю. Ол себепден объект мардалагъа келиширча мадар этилирге тийишлиди, — дейди ОНФ-ни республикада ревизия комиссиясыны таматасы Ирина Богачева.

Жамауатчыла, Ашууров атлы орамда, мардалагъа кёре жарашдырылыргъа кереклисин белгилейдиле. Анда адамлагъа таплыкъгъа агъачдан шпалала, асфальт эм белгиле да салыннгандыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ТИНТИУ

Тахта кёсетлени татымлылыкъларына къарайдыла

Роспотребнадзорну Къабарты-Малкъарда Управлениясыны келчилери тюкенледе сатылгъан тахта кёсетлени бла жемишлени квалитетларын дайым тинтгенлей турадыла. Бизге ведомствону пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, былтыр 830 проба алыннганды, аланы жаланда онбиринде кемчиликле табылгъандыла. Андан сора да, радиоактив уулары бла бактериялары, сора

ГМО да не халда болгъанларына къаралгъанды да, аланы барысы да мардалагъа келишгендиле.

Саулай алып айтханда, сагъынылгъан кезиуде Роспотребнадзорну Управлениясына жемишлени квалитетсуна неда адамгъа къоркъуусуз болурларына бир тюрлю тарыгъыу этилмегенди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

СПОРТ

Москваны биринчилигинден — беш саугъа

Москваны эркин тутушудан биринчилигинде Къабарты-Малкъарны келечилери беш майдал алгъандыла.

Эришуле «Олимпийская деревня-80» спорт арада ётдюрюлгендиле, алагъа 16-17-жыллыкъ жашла бла къызла къатышхандыла. Бизни гёжефле беш майдал къытхандыла, ол санда юч алтын. Алай бла биринчи

жерлеге Азаматланы Руслан (45 кг), Кантемир Шигалугов (60 кг) бла Ислам Емзешев (71 кг) чыкъгъандыла. Дамир Керевов (71 кг) — экинчи, Айдамир Шигалугов (60 кг) а ючюнчю болгъандыла.

«Кюмюшню» алгъанды

Орёл шахарда Россейни ауур атлетикадан кубогунда бизни республикадан Балаланы Хас-Магомед кюмюш майдал къоллу болгъанды.

Хас-Магомед 109 килограмм ауурлукъда эришгенди, двоеборьяда 388 килограммны кётюргенди (тартып — 175 кг, тюртюп да — 213 кг). Биринчи жерни кубокда Шимал Осетия-Аланиядан Тимур Наниев алгъанды, бизни гёжеф андан жангызда бир килограммгъа артха къалгъанды.

Умутландыргъан спортчуну тренер Жаппулары Магомед юйретеди.

Соруу-жууап

Баш борч — акъылбалыкъ болмагъанланы къоруулау

Юйдегим бла келишалмай, юйюрюбюз чачылгъанлы юч жылгъа жууукъ бола келеди. Алай ол сабийлерине ахчаны толусунлай тёлемей, аз-аздан береди. Быллай кезиуде аны жууапха тартыргъа боллукъмуду?

Аминат У., Нальчик ш.

Сабийиме эки жыл толгъанды, анга къарар мурат бла отпускгъа чыгъаргъа сюеме. Алай иш бериучюм организацияда къысхартыула бардырылгъанлары себепли мени ишден кетерлигини юсюнден билдиргенди. Аны себепли манга сабийиме къараргъа отпуск бермейди. Ол законнга келишемиди?

Мурат Т., Акъ-Суу.

КъМР-ни прокуроруну тамата болушлукъчусу **СОТТАЛАНЫ Жанна** жууапла береди.

— Къыралда акъылбалыкъ болмагъанланы бла абаданланы социал излемлерин къоруулау баш борчха саналады. Аланы праволары административ эм уголовный кодексде белгиленипдиле. Башларын кечиндирге ахчалары болмай къалгъан сабийге, ата-анасына алиментлени тёлемегенлеге жууаплыкъ КоАП-ны 5.35.1-чи статьясында, УК-ны да 157-чи статьясында жазылыпдыла.

Законла жашауда къалай бардырылгъанлары сюзюлгенде уа, бирде инсанла алиментлени бир кесегин тёлеп, къалгъанын бермей къойгъанларына да къарамай, жууапха тартылмай къалгъанлары ачыкълангады. Сёзге, бир инсаны борчу 300 минг сомгъа жетгенди. Алай ол 1,5 минг сомну бергенлей, анга ачылгъан уголовный иш жабылып къалгъанды. Башхасы уа борчу 60 минг сомдан озгъанында да, хар ай сайын жаланда 500 сомну тёлеп тургъанды. Алай бла ол да жууаплыкъдан къачханды.

Законда болгъан праволу кемчиликлени хайырланып, инсанла сабийлерине, абадан ата-аналарыны алларында борчларын толтуруудан къачхандыла. Болсада былтыр 30 декабрьде Россейни Президенти РФ-ни Административ бузукълукъланы эмда Уголовный кодексде алиментлени тёлёу бла байламлы статьяга (№ 479-ФЗ эмда 499-ФЗ) тюзетиулени къабыл кёрюп, закон праволу информацияны порталында (www.pravo.gov.ru) басмаланганды.

Алагъа тийишлиликде, алиментле сюд чыгъаргъан оноуда, неда нотариусда къабыл кёрюлген келишимде белгиленген ёлчемде тёлемеселе, инсан жууапха тартыллыкъды. Ол жууаплыкъдан жаланда ахчаны толусунлай берсе эркин этилликиди.

Бу жангычылыкъ кючюне быйыл 10 январьда киргенди.

Экинчи сорууну юсюнден айтханда уа, федерал законлагъа тийишлиликде (Россейни Урунуу кодексини 256-чы статьясыны 2-чи кесеги) ата баласына юч жыл толгъунчу анга къараргъа отпуск алыргъа эркинди. Урунуу келишим андан ары къабыл кёрюлмезлиги белгиле этилген инсаны бу эркинлигине чек салынады деген жорукъ жокъду.

Алай эсе уа, иш беричюге инсандан баласына къараргъа отпускга чыкъгъаныны юсюнден заявление келсе, ол къабыл кёрюлюрге керекди (Урунуу кодексини 256-чы статьясыны 1-чи кесеги).

Дагыда айтыргъым, ишчи отпускда болгъан кезиуде аны къуллугъундан эркин этерге жарамайды.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима
жазып алгъанды.

Байрамгъа жораланып

Къабарты-Малкъарны 100-жыллыгына аталгъан байрам ишлени чегинде шашкаладан турнир къуралгъанды.

Эришулеге 36 адам къатышхандыла, ала эки къауумгъа юлешингендиле. Биринчисине 18 жылдан абаданла киргендиле, аланы араларында спортну усталары эм усталарына кандидатла болгъандыла, ала «тёгерек» системагъа кёре ойнагъандыла. Экинчисине 17 жыллары толгъан эм андан гитчеле киргендиле, аланы тубешиулер швейцар системагъа кёре ётдюрюлгендиле, экишер партиядан къуралгъандыла.

Кеслерини жыл сан къауумларында Казбек Гогичев, Татрокланы Мариям, Адиса Ахаминова, Саид Мафедзов эм башхала хорлагъандыла. Экинчи жерлеге

Аликаланы Мухтар, Хамзет Сенев, Даниэлла Унич, Ильяс Вороков чыкъгъандыла. Амир Чиров, Астемир Халакоев, Илана Гаунова, Ибрагим Гусейнов ючюнчюле болгъандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ПРАВО

Окъланы бла чачдырыучу затланы букъдургъанды

Терроризмге къажуу аманлыкъланы тохтатыууа бурулгъан мадарланы чеклеринде Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясыны къуллукълучулары, ич ишле органланы келечилери бла бирге республиканы 38-жыллыкъ инсаны террорист къауумланы санына киргенин ачыкълагъандыла. Аны юсюнден бизге кюч ведомствону пресс-службасындан билдиргендиле.

А.Чемков 2019 жылда мартда сауутланган аманлыкъчы къауумну башха келечиси бла келишип, жашырын жер къурап, анда окъла, гранат эм тротил шашканы букъдургъанды.

Былтыр 27 августда Юг аскер округну сюду А.Чемков Россейни УК-сыны 205.5-чи статьясыны 2-чи кесегине бузукълукъ этгенин тохташдыргъанды. Аны эркинлигин 11 жылгъа сыйырыргъа оноу чыгъарылгъанды. Андан биринчи юч жылны ол тюремде, къалгъанын а колонияда ётдюрюлгюкю.

Апелляция аскер сюд оноуну тюрлендирмей, къабыл кёргенди.

Уну сатханына терсленеди

Наркотиклени законсуз сатыу-алыу бла байламлы аманлыкъланы тохтатыууа бурулгъан мадарланы чеклеринде Россейни ФСБ-сыны КъМР-де къуллукълучулары, ич ишле органланы келечилери бла бирге республикада жюрютюлюрге эркин этилмеген уулу затланы сатханы тохташдырылгъанды. Ол наркотиклени жашырын жерледе букъдуруп, ахчаны уа электрон амал бла жыйгъанды.

Тишируну тинтген кезиуде, биргесине 24 полимер чулгам табылгъанды. Аланы ичинде болгъан порошокну ауурлугу 0,13 килограммгъа жетгенди. Тинтиулден ол «героин» болгъаны ачыкъланганды.

Тишируууа РФ-ни УК-сыны 30-чу статьясыны 3-чю кесегине, 228.1-чи статьясыны 4-чю кесегине «г» пунктуна кёре терслеу материалла ачылгъандыла.

Казна ахчаны урлагъанды

Экономикада аманлыкъланы тохтатыууа бурулгъан мадарланы чеклеринде Россейни ФСБ-сыны КъМР-де къуллукълучулары, ич ишле органланы келечилери бла бирге эл мюлкню башчысыны аманлыкъланы ишин тохташхандыла. Ол «КъМР-де эл мюлкню айнытуу эм эл мюлк продукцияны рынокларын бир низамгъа келтириу» къырал программаны чеклеринде бёлюннген бюджет ахчаны урлагъанына ишеклик барды, деп билдиргендиле бизге кюч ведомстводан.

Республиканы инсаны акционер обществону таматасыча, жалгъан шартланы кёргозтюп, эл мюлк бла кюрешгенлеге бёлюннген субсидия алгъанды — 2,3 миллион сом.

Ишеклиге РФ-ни УК-сыны 159-чу статьясыны 3-чю эм 4-чю кесеклерине кёре терслеу материалла ачылгъандыла. Быллай аманлыкъланы этгенин жууапха тартханда, сюд эркинлигин он жылгъа дери сыйырыргъа деген оноуну чыгъарыргъа боллукъду.

Басмагъа
ТИКАЛАНЫ Фатима
жазып алгъанды.

ИТНИНУЛЮК

Регионла аралы эришчүлеге атланырыкыдыла

«Гитче-футболну – шkolлагъа» деген битеуроссей проектге кёре «Нальчик» спорт комплексде футзалдан эришиу-лени регион кезиуу бардырылганды. Алагъа турнирни муниципал кезиуунде хорлагъан эр киши эм тишириу коман-дала къатышхандыла.

Кеслерини жыл санларында жаш-чыкълада биринчи жерлени Бахсанны 3-чю эм 4-чю номерли шkolларыны,

Черек районну Аушигер элини, Терк районну Терекское элини мектеплерини окуучулары хорлагъандыла. Къызчыкъ-лада Прохладна шахарны 4-чю номерли шkolуну къаууму алчы болганды.

Хорлагъан къауумла февраль-март айлада турнирни регионла аралы кези-уунде ойнарыкыдыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ЭСЕРТИУ

Пенсиялагъа къошулганды

3 февральдан башлап пенсияла (иш-лемегенлеге) къошулуп берилдикди. Ала алгъадан тохташхан низамгъа кёре келликди. Февральгъа пенсиялары бла бирге алагъа январь ючюн къошул-гъан ахча да теленирикти. Аны ючюн Пенсия фондха барыргъа керек туююл-дю, телеуле алайсыз да этилликди.

Ишлемеген абаданланы страховою пенсиялары инфляциягъа кёре 8,6 процентге кёбейтилгенди, инфляция кеси уа 8,4 процент болганды. Бу ахчаны

Россейде 30,8 миллион адам аладыла. Анга алгъа январьда къошулганды – 5,9 процент, февральда уа ол 8,6 про-центге жетдирилгенди.

Тергеуле хар адамны алгъан ахча-сыны ёлчемине кёре этиледиле. Сёз ючюн, инсан былтырны ахыр айында 11 487 сом алгъан эсе, анга 988 сом къошулуп, пенсиясы 12 475 сом боллукъ-ду, деп билдиредиле Россейни Пенсия фондуну регионда бёлюмюню пресс-службасындан.

АЙНЫТУУ

Журналистиканы суюгенлеге – хакъсыз дерсле

Журналистикада ал атламларын этип башлагъ-анлагъа деп къуралгъан «Акулы пера» билим бериу хакъсыз курслагъа тынгылаучула чыкырыладыла. Бу курсла «КъМР-Медиа» ГКУ-ну себеплиги бла регион-да Журналистлени союзу башламчылыгына кёре бардырыладыла. Быйыл школа окутууну онунчу кере къурайды. Жыл саннга кёре чеклениуле жокъдула.

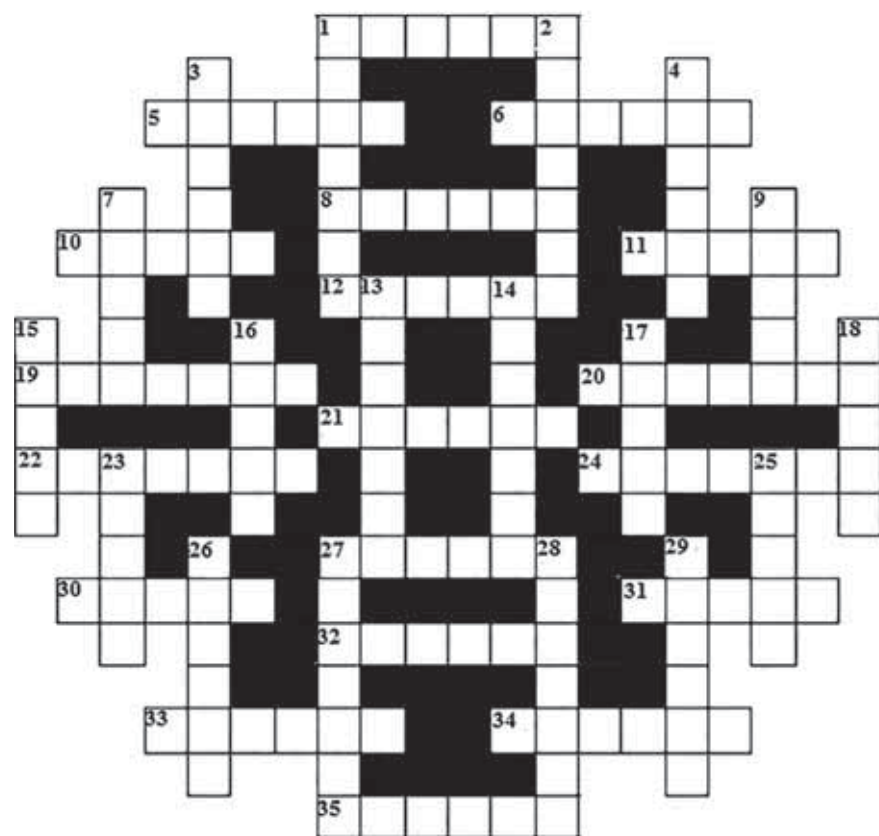
Билим бериу проектге къатышыргъа республикалы эм район газетлени, журналланы, телерадиокомпани-яланы, информация агентстволаны журналистлери, пресс-службаланы ишчилери, блогерле, тамата клас-сланы окуучулары эм студентле чакырыладыла.

Бир ненча айны ичинде Къабарты-Малкъар Респу-бликаны сыйлы журналистлери, журналистиканы

ветеранлары, жазыучула, преподавательле тынгыла-учулагъа бу усталыкъны, информация бла ишлеуно, шёндююлю технологияланы эм медиа-ресурсланы хайырланып информациялы продукцияны рейтингин ёсдюрююню юсюнден хапарларыкыдыла. Билим бе-риу программаны эсеплерине кёре къатышханлагъа тийишли шагъатлыкъ къагъыт берилликди.

Заявканы алыу 2022 жылда 10 февральдан 1 март-ха дери бардырыллыкъды. Заявканы raziatka19@mail.ru электрон почтагъа, письмону темасын «Аку-лы пера» деп белгилеп, тукъумугъузну, атыгъызын, атагъызын атын, телефон номеригизни эм кюрешген жумушугъузну жазып жиберирге тийишлиди. Соруу-лары болгъанла КъМР-ни Журналистлерини союзу-

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Ауругъан адамгъа керек зат. 5. Турна. 6. Ариу къызлагъа атагъ-андыла алай. 8. Тыш къыраллы ахча. 10. Къуругъан ханс. 11. Къара агъач. 12. Кийимсиз адам. 19. Ичи болмагъан хычин. 20. Таулу эл. 21. Къонакъбайны жумушу. 22. Нарт батыр. 24. Улёкъ-угъа алай да айтадыла. 27. Ханс. 30. Элде къартла жыйылычу жер. 31. Кюнле, айла, жылла санасакъ да, аны къолгъа киши эталмайды. 32. Аллай къашыкъ багъалыгъа саналады. 33. Чёплеуден этилген татлы аш. 34. Столланы жасагъан тыш къыраллы уллу кёгет. 35. Дагъыстанны бир мил-летини адамы.

ЁРЕСИНЕ: 1. Суу къанатлы. 2. Къууандыргъан сёз. 3. Бурчакъ. 4. Чайырдан этилген сары, бал сыфат-лы таш. 7. Ол къолжазмада, адамны юсюнде кийими да болады. 9. Къумач, китап чыгъаргъан жер да. 13. Халкъ-ны игиси. 14. Элни адамы. 15. Ингир. 16. Аналыкны къоруулагъан тейри. 17. Ётюрюкчю аны соймейди. 18. Иш хакъ. 23. Къууанчлада ол сёз кёп болады. 25. Суратлау чыгъарма. 26. Чыпын жиплеге къонган къарчыкъ. 27. Таулу эл. 28. Таулу суусапны суй-ген. 29. Къырал саугъа.

ГАЗЕТНИ 12-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: Чылмас. 4. Налмас. 7. Узада. 9. Багъа. 10. Орам. 11. Жабалакъ. 12. Къама. 15. Алам. 17. Солтанлыкъ. 18. Жауурун. 21. Акъылман. 23. Нарзан. 26. Окуучу. 30. Килограмм. 32. Ынна. 34. Адам. 37. Атайпыс. 38. Гъарш. 39. Абай. 40. Адакъа. 41. Къатлау. 42. Къартыкъ.

Ёресине: 1. Чабакъ. 2. Лагъым. 3. Суратлау. 4. Намазлыкъ. 5. Марал. 6. Самум. 8. Алаша. 13. Алхам. 14. Асыу. 15. Акъыл. 16. Алтакъ. 19. Рота. 20. Нюр. 21. Ара. 22. Ыйыкъ. 24. Алан. 25. Зыка. 26. Налатлау. 27. Осалыракъ. 28. Уума. 29. Чана. 31. Гайка. 32. Ыргъакъ. 33. Нарат. 35. Дебет. 36. Мыйыкъ.

на бу телефон номерлеге сёлеширге боллукъдула:
8 928 691-21-67; 8 988 832-35-98.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре
19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Жангуразланы Нажабат- дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Мокъаланы Зухура (1,2,3,4-чю бетле), Геляяны Валя (10,12-чи бетле), Ахматланы Лноаза (9,11-чу бетле) - корректорла.

Тиражы 1659 экз. Заказ №257
Багъасы эркинди.

РЕДАКЦИЈНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru